

UPUTSTVO ZA PRIMENU ODREDBA ZAKONA O OGRANIČAVANJU RASPOLAGANJA IMOVINOM U CILJU SPREČAVANJA TERORIZMA I ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE KOJE SE ODNOSI NA SPREČAVANJEM FINANSIRANJA ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

Uvod

Ovo uputstvo se izdaje sa namerom da se upozore i pomogne obveznicima i nadzornim organima iz Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma („Službeni glasnik RS“, br. 113/17 - u daljem tekstu: Zakon), u prepoznavanju, otkrivanju i sprečavanju finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

Kad je reč o pomenutim obveznicima iz prethodnog stava, onda se pre svega misli na obveznike iz finansijskog sektora, a naročito se to odnosi na bankarski sektor, koji se posebno može prepoznati kao ranjiv, a samim tim i rizičan u finansiranju širenja oružja za masovno uništenje. Naravno, ovim se ne umanjuje stepen obazrivosti i preduzimanja preventivnih radnji ostalih obveznika iz finansijskog i nefinansijskog sektora, ukoliko širenje i finansiranje oružja za masovno uništenje seže do uključenja tih sektora u proizvodnim, trgovinskim, uslužnim i finansijskim aktivnostima.

Isto tako, uputstvo treba da doprinese informisanju šire javnosti o značaju preduzimanja preventivnih radnji i mera u prepoznavanju, otkrivanju i sprečavanju finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

Takođe, uputstvo ima za cilj da pomogne obveznicima da bolje, kvalitetnije, i adekvatnije usklade i primene zakonske propise u delu donošenja odgovarajućih politika i procedura.

SADRŽAJ UPUTSTVA

Sadržajno, ovo uputstvo ima za cilj da ukaže na sledeće:

- 1. Šta je širenje oružja za masovno uništenje?**
- 2. Šta je finansiranje širenja oružja za masovno uništenje?**
- 3. Koja međunarodna obaveza reguliše širenje i finansiranje širenja oružja za masovno uništenje?**
- 4. Finansijske mere i na koje poteškoće mogu obveznici naići u vezi sa identifikacijom u cilju sprečavanja finansiranja širenja oružja za masovno uništenje?**
- 5. Na koje procene rizika i mere treba obratiti pažnju u otkrivanju i sprečavanju finansiranja širenja oružja za masovno uništenje?**
- 6. Liste označenih lica i postupak za označavanje lica koja se dovode u vezu sa širenjem oružja za masovno uništenje.**
- 7. Način obaveštavanja Uprave za sprečavanje pranja novca u slučaju prijave sumnje koja ukazuje na aktivnosti finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.**

8. Indikatori za prepoznavanje finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

1. ŠTA JE ŠIRENJE ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE?

Širenje oružja za masovno uništenje je razvoj, proizvodnja, sticanje, posedovanje, skladištenje, isporuka, pružanje brokerskih usluga, pretovar, transport i transfer oružja za masovno uništenje, kao i sredstava za njegovo prenošenje.

U širem smislu, to se odnosi na nuklearno, hemijsko ili biološko oružje. To po sebi podrazumeva tehnologiju, robu, kompjuterske programe, usluge ili pružanje stručnih ekspertiza.

2. ŠTA JE FINANSIRANJE ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE?

Finansiranje širenja oružja za masovno uništenje odnosi se na sve radnje obezbeđivanja finansijskih sredstava ili radnje pružanja finansijskih usluga koje su usmerene, u celosti ili delimično, na razvoj, proizvodnju, sticanje, posedovanje, skladištenje, isporuku, pružanje brokerskih usluga, pretovar, transport i transfer oružja za masovno uništenje, kao i sredstava za njegovo prenošenje.

3. KOJA MEĐUNARODNA OBAVEZA REGULIŠE ŠIRENJE I FINANSIRANJE ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE?

Rezolucija Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija 1540 (2004) o sprečavanju nezakonite proizvodnje i širenja oružja za masovno uništenje nuklearnog, hemijskog i biološkog oružja, kao i njihov način prenošenja – isporuke, kao i sve rezolucije koje iz nje proističu (kao što su 1673,1810,1977,2325).

Rezolucija Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija 1718 (2006) koja se odnosi na Demokratsku Republiku Koreju, kao i sve rezolucije koje iz nje proističu (kao što su 1874,2087,2094,2270,2321,2356,2371,2375,2397).

Rezolucija Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija 2231 (2015) koja se odnosi na Islamsku Republiku Iran.

Smernice se odnose i na sve predstojeće rezolucije koje će se odnositi na sprečavanje finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

4. FINANSIJSKE MERE I NA KOJE POTEŠKOĆE MOGU OBVEZNICI NAIĆI U VEZI SA IDENTIFIKACIJOM U CILJU SPREČAVANJA FINANSIRANJA ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE?

Finansijske mere koje bi trebalo preduzimati u smislu efektivne prevencije i borbe, temelje se na spoznaji da širenje oružja za masovno uništenje, podleže i prolazi proizvodno-trgovinskom procesu, ima kontrolni postupak, što sledstveno tome za posledicu ima niz

pratećih dokumenata, a posebno bitna su trgovinska dokumenta koja služe kao osnov za finansijske transakcije na osnovu kojih se vrši plaćanje tehnologije, robe, kompjuterskih usluga i usluga pružanja stručnih ekspertiza. To podrazumeva da finansijske institucije (pre svega banke) izvršavaju naloge plaćanja za nastale poslovne aktivnosti, te iz tog razloga trebalo bi da imaju na umu „posebnu pažnju“ za stranke koje bi mogle biti umešane u aktivnosti širenja oružja za masovno uništenje. Ne treba zanemariti ni ostala relevantna dokumenta na osnovu kojih se mogu odobravati i sprovoditi projektna finansiranja, kreditni aranžmani, osiguranja i ostale pravno-finansijske radnje.

Poteškoće u identifikaciji finansiranja širenja oružja za masovno uništenje sa kojima se mogu susresti obveznici:

- Može se desiti da stranka finansijske institucije (obično banke) ima rastući trend kupoprodaje izvesne robe (oprema, materijali) koji je u suprotnosti sa proizvodno-poslovnom politikom, a pogotovo dilema nastaje ako se radi o robama dvostruke namene koja se može koristiti u mirnodobske i vojne svrhe. Po običaju takve robe se teško identifikuju, zahtevaju stručna znanja i obično se opisuju u trgovinskim dokumentima na uobičajen način – jednoznačno, a ima višestruku namenu (recimo, „pumpa“, „nitroglicerina“).
- Mreža trgovanja je obično složeno struktuirana, jer se radi o osetljivo problematičnoj robi pri čemu se zatiru tragovi izvora robe, falsifikuje dokumentacija, stvarnih učesnika u poslu. Isto tako i finansijski tok koji prati poslovanje ima zadatak da prikrije stvarne nalogodavce i korisnike novčanih sredstava preko dominicije paravan i fiktivnih firmi za koje se teško utvrđuje stvarni vlasnik.
- Moguće je susresti se sa potpuno legalnim izvorima novčanih sredstava kojima se vrši plaćanje oružja za masovno uništenje, ali zato je moguć ceo zamršen lanac posredovanja otpreme robe do krajnje „spornih i nepoznatih“ učesnika u poslu (dobavljač i kupac-korisnik).
- Postoji realna situacija da „potpuno čiste“ firme i pojedinci (fizička lica) budu kompletno angažovana u poslovima sa oružjem za masovno uništenje, što se obično kompenzuje visokim provizijama, a sve to može dovesti do otežane identifikacije stvarne svrhe i namene posla, kao i učesnika u poslu.

5. NA KOJE PROCENE RIZIKA I MERE TREBA OBRATITI PAŽNJU U OTKRIVANJU I SPREČAVANJU FINANSIRANJA ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE?

Procena i analiza rizika na koje treba da obrate pažnju obveznici (pogotovo finansijske institucije – banke):

Geografski rizik zemlje:

Zemlje iz koje dolazi roba za proizvodnju i širenje oružja, pogotovo iz zemalja koje su označene sankcijama ili ukazuje poreklo iz tih zemalja;
Zemlje koje ne primenjuju standarde FATF ili ih nedovoljno primenjuju u borbi i prevenciji protiv pranja novca i finansiranja terorizma;

Rizik stranke:

Obratiti pažnju ako je stranka uključena u lanac snabdevanja opremom i ostalim proizvodima koji mogu ukazati da se radi o oružju za masovno uništenje, kupoprodaji robe, pogotovo robe dvostruke namene (mirnodopske i vojne) koja se može podvesti za namenu za oružje za masovno uništenje ili vojne namene, kao i pažnja vezana za vojno - istrživačke aktivnosti, a pogotovo, ako ta veza postoji sa visoko rizičnim zemljama (jurisdikcijama) koje se bave proizvodnjom ili prometom oružja za masovno uništenje.

Rizik proizvoda i usluga:

Povećan rizik kod isporuka robe i usluga pogotovo ako potiču iz zemalja koje su na režimu sankcija ili jurisdikcija (zemalja) višeg rizika za širenje oružja za masovno uništenje;
Transakcije raznih usluga (zastupanja, provizije, atesti, projektna dokumentacija, projektno finansiranje itd.), te aktivnosti osiguranja koje se povezuju sa zemljama višeg rizika za širenje oružja za masovno uništenje, kao i to da ukazuju da se radi o poslovima širenja i finansiranja oružja za masovno uništenje;
Isporuke osetljivih proizvoda (robe), naročito onih koje mogu imati dvostruku namenu (mirnodopsko – vojnu) i naročito osetljivih za moguću proizvodnju oružja za masovno uništenje;

Preduzimanje mera/pažnje:

- Preduzeti pojačane radnje i mere za visiko rizične transakcije i učesnike u transakcijama;
Ovo je u nadležnosti obveznika i u skladu je sa Zakonom, koji su u obavezi da usvoje i pojačaju radnje i mere za stranke, ukoliko se ukaže potreba za tim na osnovu poznavanja i praćenja stranke i primene analize rizika.
- Pojačati pažnju na trgovinske transakcije i prateće aktivnosti vezane za poslovne aktivnosti za koje se može pretpostaviti da ukazuju na potencijalnu proizvodnju ili

pružanje usluga za širenja oružja za masovno uništenje (proizvodi i ostalo što prati finalizaciju proizvoda, osiguranje, kreditiranje, a uočava se kroz dostupnu finansijsku i ostalu raspoloživu dokumentaciju);

6. LISTA OZNAČENIH LICA I POSTUPAK ZA OZNAČAVANJE LICA KOJA SE DOVODE U VEZU SA ŠIRENJEJEM ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

Lista označenih lica

Lista označenih lica Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija u kojima je Republika Srbija član

„Označeno lice” je fizičko lice, pravno lice, kao i grupa ili udruženje, registrovano ili neregistrovano, koje je označeno i stavljeno na listu terorista, terorističkih organizacija ili finansijera terorista, kao i na listu lica koja se dovode u vezu sa širenjem oružja za masovno uništenje i posebnim listama na osnovu: odgovarajućih rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija ili akata međunarodnih organizacija čiji je država član, predloga nadležnih državnih organa ili na osnovu obrazloženog zahteva strane države.

Označeno lice jeste i svako fizičko i pravno lice koje se, u smislu ovog zakona, dovodi u vezu sa širenjem oružja za masovno uništenje.

Fizička ili pravna lica koja su u vezi sa označenim licima i koja postupaju u ime ili po nalogu označenih lica ili su na drugi način kontrolisana od strane označenih lica, mogu biti članovi uže porodice označenih lica (bračni ili vanbračni partner, roditelji, braća i sestre, deca, usvojena deca i pastorčad i njihovi bračni ili vanbračni partneri), fizička i pravna lica koja imaju poslovne odnose sa označenim licima i na koja označena lica posredno ili neposredno imaju dominantan uticaj na vođenje poslova i donošenje odluka, kao i druga fizička i pravna lica koja sa označenim licima imaju interesni odnos.

Lista označenih lica se nalazi na sajtu Uprave za sprečavanje pranja novca (u daljem tekstu: Uprava):

www.apml.gov.rs , na stranici sajta, pod naslovom „Finansiranje terorizma“

Odeljak:

Sprečavanje finansiranja širenja oružja za masovno uništenje

Konsolidovana lista sankcija SB UN

<https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/un-sc-consolidated-list>

Lista na osnovu Rezolucije SB UN 1718 (2006) - Severna Koreja

<https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/1718/materials>

Lista na osnovu Rezolucije SB UN 2231 (2015) - Iran

<http://www.un.org/en/sc/2231/list.shtml>

7. NAČIN OBAVEŠTAVANJA UPRAVE U SLUČAJU PRIJAVE SUMNJE KOJA UKAZUJE NA AKTIVNOSTI FINANSIRANJA ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

U slučaju prepoznavanja sumnjivih aktivnosti koje ukazuju da se radi o finansiranju širenja oružja za masovno uništenje i lica sa liste označenih lica (izneto u tački 6.) obveznici iz Zakona, kao i svi ostali građani, privatne i javne institucije, informacije sa takvim sadržajem prosleđuju na adresu:

uprava@apml.gov.rs

Važno je napomenuti da Ministarstvo spoljnih poslova ima dužnost da obaveštenje o svakoj promeni na listi označenih lica od strane Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija u kojima je Republika Srbija član, u najkraćem mogućem roku dostavi ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove, Upravi carina, Agenciji za privredne registre, Republičkom javnom tužilaštvu, Narodnoj banci Srbije, organima nadležnim za bezbednosne i obaveštajne poslove, kao i već pomenuto u tekstu uputstva, Upravi. Iz tog razloga se preporučuje, a u cilju pravovremene i sveobuhvatnije informisanosti, da fizička i pravna lica koja su dužna da primenjuju radnje i mere za sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje prate sajt stranice navedenih državnih organa.

Uprava pored gore navedenih državnih organa sa kojima ima potpisane sporazume o saradnji, gde je definisana saradnja i razmena informacija iz ove oblasti, takođe ima potpisan sporazum sa istim sadržajem i sa Privrednom komorom Srbije (PKS), na čijem sajtu se mogu pronaći na stranici – privredne vesti, link veza liste označenih lica, kao i korisne informacije u vezi sa sprečavanjem širenja oružja za masovno uništenje, sa ciljem podizanja svesti kod svih učesnika u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje i u tom smislu blagovremenog postupanja, kako bi se sprečile eventualne posledice i jačanje delotvornosti sistema. Sa istim ciljem obavešena su i poslovna udruženja finansijskog i nefinansijskog sektora, a koja brinu o interesima obveznika iz Zakona.

8. INDIKATORI ZA POTENCIJALNO PREPOZNAVANJE FINANSIRANJA ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

U cilju što boljeg prepoznavanja potencijalnih sumnji u finansiranje širenja oružja za masovno uništenje dole u nastavku navodimo indikatore koji mogu olakšati prepoznavanje i podići „obazrivost“ u analitičkom postupku od strane obveznika po Zakonu.

Prva grupa indikatora je bliže određena i može se reći da su to „Red Flag“ indikatori ili bolje rečeno indikatori „posebne pažnje“ i grupisani su na osnovu parametara koji se prepoznaju u finansijsko–trgovinskoj dokumentaciji (stranka, transakcija–nalozi za plaćanje, zemlje porekla robe i otpreme iz zemalja sa spornom jurisdikcijom, ostalo).

Takođe, navedena je i lista indikatora koju preporučuje FATF (FATF/Međunarodno telo koje se bavi borbom protiv pranja novca i donosi međunarodne standarde u ovoj oblasti), kao i šira lista indikatora, koja je upućujuća za prepoznavanje potencijalnih sumnji u finansiranje širenja oružja za masovno uništenje. Lista indikatora je preuzeta iz dokumenta pod nazivom „Smernice za sprečavanje finansiranja širenja oružja za masovno uništenje“ („FATF Guidance on counter proliferation financing“).

INDIKATORI POSEBNE PAŽNJE („RED FLAG“) KOJI SE VEŽU ZA:

STRANKA

- Stranka ili njeni poslovni partneri se nalazi(e) na listi označenih lica Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija u kojima je Republika Srbija član;
- Poslovne aktivnosti stranke nisu u skladu sa uobičajenim poslovnim profilom, a pogotovo ako se radi o poslovima (potencijalnoj robi ili uslugama) koji ukazuju na oružje za masovno uništenje;
- Stranka se bavi snabdevanjem ili isporukom kao i kupoprodajom robe dvostruke namene (mirnodopske – vojne) moguće za proizvodnju i širenje oružja za masovno uništenje, a pogotovo ako se poreklo robe veže za jurisdikcije (zemlje) označene pod sumnjom za proizvodnju i širenje oružja za masovno uništenje;
- Stranka se bavi vojnim poslovima ili istraživanjem i povezana je u svom radu sa jurisdikcijama (zemljama) osumnjičenim za proizvodnju i širenje oružja za masovno uništenje;
- Poznavanje stranke je prilično „nejasno, neodređeno, neprecizno“ kao i otežano prepoznavanje krajnjeg korisnika robe i usluga, te se često na zahteve ne dostavlja odgovor ili odbija saradnja;
- Stranka, a obično nova stranka zahteva ili se raspituje za složenije finansijske instrumente plaćanja, kao što su akreditivi (odloženo plaćanje, prenosivi), a da pri tom još nema ili je u postupku otvaranja poslovnog računa, tačnije poslovne saradnje;
- Stranka koristi složene oblike plaćanja i prikriivanja toka novca – koriste se složeniji instrumenti plaćanja, kao što su akreditivi (layered letters of credit) gde su u šemu isporuka i plaćanja uključene fiktivne kompanije obično registrovane na of–šor destinacijama koje imaju ulogu posrednika, brokera.

TRANSAKCIJE

- Transakcije u vezi sa robama dvostruke namene (mirnodopske i vojne), moguće za proizvodnju i širenje oružja za masovno uništenje ili vojnu upotrebu, pri čemu se sumnja da iza transakcije ne postoji legalnost u poslovima sa robama dvostruke namene;
- Transakcije fizičkih ili pravnih lica povezane sa jurisdikcijama (zemlje) označene pod sumnjom za proizvodnju i širenje oružja za masovno uništenje;
- Transakcije koje vrše između kompanija, posrednika pri čemu se zaključuje da iza njih stoje ista rukovodeća lica ili vlasnici sa ciljem da se prikriju stvarni učesnici u poslu i transakcijama;
- Transakcije koje se izvršavaju korisnicima u zemljama koje po svojoj logici ne mogu proizvoditi, izvoziti, uvoziti robu za koju se pretpostavlja da može biti dvostruke namene ili za proizvodnju ili širenje oružja za masovno uništenje;

JURISDIKCIJA / OSTALO - VEZANO ZA TRGOVINU I FINANSIJE (PLAĆANJE ROBE, TRGOVINSKU DOKUMENTACIJU, PROJEKTNO FINANSIRANJE, KREDITI)

- Zemlje koje ne primenjuju standarde FATF ili ih nedovoljno primenjuju u borbi i prevenciji protiv pranja novca i finansiranja terorizma;
- Zemlje koje saraduju sa zemljama koje su u režimu sankcija UN u vezi sa širenjem oružja za masovno uništenje;
- Namerno ubacivanje i učešće trećih zemalja, posrednika u lancu snabdevanja robe, a pogotovo dvostruke namene za koje se može pretpostaviti da se mogu koristiti za oružje masovnog uništenja ili vojne svrhe;
- Zemlje čija industrija znatno proizvodi, prezentuje i trguje: robama dvostruke namene (mirnodopsko – vojna) ili vojne namene, kao i oružja za masovno uništenje;
- Nepoznat krajnji korisnik robe za koju se može pretpostaviti da služi za širenje oružja za masovno uništenje;
- Dokumenta koja prate robu ne odgovaraju verodostojnom stanju (istinitom) za deklarisanu vrednost robe, fakture (uvećane – umanjene cene), robne liste, špediterske usluge, a naročito se to odnosi na finansijsku dokumentaciju;
- Složeno projektno finansiranje i kreditni aranžmani, iz čega se naslućuje „zamršena i složena struktura“ poslovanja, te učesnika u poslu, pri čemu se teško prepoznaje razgraničenje između operativnih učesnika i krajnjih korisnika;
- Značajno učešće posrednika u transferu robe i finansijskim operacijama kada je reč o robama dvostruke namene ili robe za koju se može pretpostaviti da se radi o robi namenjenoj za proizvodnju i širenje oružja za masovno uništenje;
- Podaci u nalogima za plaćanje korisniku novčanih sredstava nisu u skladu sa podacima iz raspoložive dokumentacije (carinska deklaracija, fakture, robna lista), odnosno nalog (uputstvo) za plaćanje sadrži neuobičajene stavke ili opise, što značajno odstupa ili je u suprotnosti sa stvarnim ciljem (namenom).

FATF (FATF) LISTA INDIKATORA

ANEKS A: SITUACIJE KOJE UKAZUJU NA MOGUĆE AKTIVNOSTI FINANSIRANJA ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

1. *Tipologije FATF o finansiranju širenja oružja za masovno uništenje* od 2008. godine, a objavljene u smernicama FATF, februara 2018. godine (FATF Guidance on counter proliferation financing, february 2018), predstavlja osnovu koja treba da pomogne javnom i privatnom sektoru u razumevanju pretnji i situacija u kojima klijenti, transakcije i druge aktivnosti po računu mogu da budu uključeni u finansiranje širenja oružja za masovno uništenje (u daljem tekstu: proliferacija). Od tada su finansijeri proliferacije razradili savršenije mreže za sakrivanje takvih aktivnosti. Neke od poslednjih tehnika za izbegavanje primene ciljanih finansijskih sankcija za proliferaciju evidentirane su u izveštajima koje podnosi Panel eksperata (UN Panel of Experts - PoE) relevantnim komitetima Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija ili komitetima za konkretne rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija.

2. Pored tipologija FATF i izveštaja Panela eksperata UN, nacionalne vlasti i akademske ustanove utvrdili su izvestan broj dole navedenih situacija koje mogu ukazivati na moguće aktivnosti finansiranja proliferacije. Međutim, informacije koje se nalaze u ovom aneksu nisu jedine koje ukazuju na moguće finansiranje proliferacije - aktivnosti finansiranja proliferacije mogu imati ista obeležja sa aktivnostima pranja novca (naročito pranja novca kroz trogovinu) i finansiranja terorizma.

A. Elementi koji mogu ukazati na finansiranje proliferacije

(a) Indikatori mogućeg finansiranja proliferacije iz Aneksa 1 uz *Tipologije finansiranja proliferacije FATF iz 2008.* (sa ažuriranim redosledom).

(i) U transakciji učestvuje fizičko ili pravno lice u stranoj državi koja je sporna sa stanovišta učešća u proliferaciji.

(ii) U transakciji učestvuje fizičko ili pravno lice u stranoj državi koja je sporna sa stanovišta njenog učešća u preusmeravanju (diversion).

(iii) Klijent ili lice sa kojim postoji poslovni odnos ili njegova adresa sličan je licu koje se nalazi na javno dostupnim listama „blokiranih lica“ (“denied persons”) ili je evidentiran da je kršio odredbe koje se odnose na kontrolu izvoza.

(iv) Aktivnost klijenta ne odgovara poslovnom profilu klijenta ili informacije o krajnjem korisniku ne odgovaraju poslovnom profilu krajnjeg korisnika.

(v) Špediterska firma je navedena kao konačno odredište nekog proizvoda.

(vi) Porudžbenicu za robu izdaju firme ili lica iz stranih država a ne iz države navedenog krajnjeg korisnika.

(vii) Transakcija podrazumeva isporuku robe koja ne odgovara tehnološkom nivou države u koju se isporučuje (npr. oprema za proizvodnju poluprovodnika se isporučuje u državu koja nema elektronsku industriju).

(viii) U transakciji učestvuju moguće *shell* kompanije (npr. kompanije nemaju visok stepen kapitalizacije ili ima druga obeležja *shell* kompanije).

(ix) U transakciji se uočava povezanost između zastupnika kompanija koje vrše razmenu robe, tj. isti su vlasnici ili menadžment.

(x) Zaobilazni putevi isporuke (eventualno) odnosno zaobilazni putevi finansijske transakcije.

(xi) Posao finansiranja trgovine predviđa put isporuke (eventualno) kroz državu sa slabim propisima u oblasti kontrole izvoza ili slabom primenom propisa u oblasti kontrole izvoza.

(xii) U transakciji učestvuju fizička ili pravna lica (naročito privredna društva koja se bave trgovinom) koja se nalaze u državama sa slabim zakonima u oblasti kontrole izvoza ili slabom primenom zakona u oblasti kontrole izvoza.

(xiii) Transakcija podrazumeva isporuku robe na način koji ne odgovara uobičajenim geografskim obrascima trgovine (npr. da li konkretna država obično izvozi/uvozi datu vrstu robe?).

(xiv) U transakciji učestvuju finansijske institucije za koje se zna da imaju nedostatke u svojim sistemima kontrole u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i/ili su poslovno nastanjene u državama sa slabim propisima u oblasti kontrole izvoza odnosno slabom primenom propisa u oblasti kontrole izvoza.

(xv) Na osnovu dokumentacije pribavljene u transakciji, deklarirana vrednost isporuke je očigledno umanjena u odnosu na trošak isporuke.

(xvi) Informacije u trgovinskim dokumentima ne podudaraju se sa finansijskim tokovima, npr. imena, nazivi kompanija, adrese, odredište, itd.

(xvii) Obrasci aktivnosti u elektronskim transferima nije uobičajen ili nema jasnu svrhu.

(xviii) Klijent ne daje jasne/potpune informacije i nerado daje dodatne informacije u slučaju njihovog traženja.

(xix) Novi klijent traži posao sa akreditivom za vreme čekanja na odobrenje novog računa.

(xx) Davanje instrukcija za elektronski transfer ili plaćanje od strane lica koja nisu navedena na originalnom akreditivu ili drugoj dokumentaciji odnosno tim licima.

B. Dodatni potencijalni indikatori aktivnosti čiji je cilj zaobilazanje sistema sankcija koji se navode u drugim izveštajima (npr. izveštaji Panela eksperata UN, akademskim istraživanjima)

(i) Pojava predmeta koji su predmet kontrole u okviru sistema kontrole izvoza u kontekstu sprečavanja širenja oružja za masovno uništenje odnosno nacionalnih sistema kontrole.

(ii) Pojava lica su u vezi sa državom koja je sporna sa stanovišta proliferacije (npr. dvostruki državljanin), i/ili se bavi složenom opremom za šta nema stručni osnov (stručno iskustvo).

(iii) Korišćenje gotovine ili dragocenih metala (npr. zlata) u razmeni industrijske robe.

(iv) Učešće malog privrednika, društva za zastupanje ili posredovanje koji često vrši delatnost koja ne odgovara njihovoj uobičajenoj delatnosti.

(v) Klijent ili lice sa kojim postoji poslovni odnos koji je registrovan kao (komercijalni) privredni subjekt čije transakcije upućuju na to da funkcionišu kao firma za transfer novca.

(vi) Transakcije između kompanija na osnovu „ledger“ aranžmana (kroz poslovne knjige) koji unapred zaobilaze potrebu za međunarodnim finansijskim transakcijama.

(vii) Klijenti ili lica koja učestvuju u transakciji su međusobno povezani (npr. imaju istu fizičku adresu, IP adresu ili broj telefona, ili su im aktivnosti koordinisane).

(viii) Uključenost univerziteta koji se nalazi u državi koja je sporna sa stanovišta proliferacije.

(ix) Opis robe kojom se trguje ili finansijske dokumentacije je nespecifičan, neuverljiv ili navodi na pogrešan zaključak.

(x) Dokaz da su dokumenta ili druge izjave (npr. u vezi sa isporukom, carinom ili plaćanjem) lažne ili krivotvorene.

(xi) Korišćenje ličnog računa za kupovinu industrijske robe.

Filename: Izmena uputstva za proliferaciju lat 20092018
Directory: C:\Users\kpavlicic\Documents\WWW.APML.ORG.RS\SMERNICE 2018
Template: C:\Users\kpavlicic\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dot
m
Title:
Subject:
Author: marinal
Keywords:
Comments:
Creation Date: 9/20/2018 2:14:00 PM
Change Number: 2
Last Saved On: 9/20/2018 2:14:00 PM
Last Saved By: kpavlicic
Total Editing Time: 3 Minutes
Last Printed On: 9/20/2018 2:21:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 11
Number of Words: 3.756 (approx.)
Number of Characters: 22.123 (approx.)